

Konstelační zenová ristretta

(Zkrácený přepis úvodu do konstelačního večera s Janem Bílým, který se konal 5. 3. 2019 v pražské Maitrei.)

Dobrý večer, děkuji všem, že jste se dostavili v tak hojném počtu – což mne trochu překvapuje, protože už v tom popisu dnešního večera uvádím, že tento druh konstelací je asi ten nejméně pochopitelný, racionální. Nicméně se budu snažit v tomto krátkém úvodu *vysvětlit*, oč půjde.

Zdali v druhé části večera skutečně nějaká „zenová konstelační ristretta“ zažijeme, to nevím, protože nejen že se nedají předvídat konstelace, ale o to méně tyto krátké „trefy do černého“. Každá konstelace je jistým způsobem improvizace – svým studentům vždy říkám, že pokud na začátku konstelace dostanou vizi, kam by celý proces měl jít, co by se mělo dít, tak ať toho hned nechají, protože právě zde začíná manipulace. No a ristretta jsou taková nějaká hyper-improvizace, nejen že nevím, kam to půjde, ale ono to vůbec nemusí někam jít, takže ani ta improvizace nenastane.

Co jsou konstelace?

Nejprve si ale pojdme ujasnit, co konstelace vůbec jsou. (Návrhy z publika). Rozdílný způsob konstelační práce mě vedl už několikrát k zjištění, že cosi jako konstelace vlastně neexistuje, existují jen různí konsteláři. Samozřejmě že ta metoda – stavění zástupců jednotlivých členů systému do rolí – je jednoduše definovatelná. V Německu se ustálil pojem „cítění v zastoupení“. Ale když se dívám na práci mnoha kolegů, tak jsem často udiven a říkám si – hle, takhle to jde také. Čas od času si ovšem říkám, sorry, takhle to opravdu nejde. Ale to už je jiné téma. Já bych rozdělil konstelační práci, ten přístup konsteláře, do takových tří, nebo spíš, právě kvůli ristrettům, do čtyř skupin. A možná, že bych je i přiřadil k mému oblíbenému konceptu čtyř duší. (Je tu někdo, kdo o tomto konceptu ještě vůbec nic neslyšel? Je to kruhový či spirálový vývojový koncept, vycházející z indiánského medicin circle a z poznatků mého učitele Daana van Kampenhouta, viz můj web.)

1. druh: Přístup šamana, léčitele, lékaře (a terapeuta).

Tento přístup se vyznačuje tím, že klient (pacient) k vyléčení léčitele **POTŘEBUJE**. Je zde tedy jistá nepostradatelnost jiné, povolanejší osoby. V okamžiku, kdy někoho srazí auto a on leží na chodníku se zlomenou nohou, tak prostě někdo **MUSÍ** zavolat lékaře. Zraněný si bez něho neporadí. Je tu tedy zcela zřejmě závislost.

Na poli konstelací je to případ, kdy klient přijde na konstelaci si vyřešit nějaký palčivý problém – Hellinger vždy zdůrazňoval, že skutečně hluboká konstelace potřebuje opravdovou, vážnou zakázku – a je přesvědčen, že na to tu konstelaci potřebuje. To má jako důsledek to, že třeba když pracuji v Německu, tak se vždy divím, že se lidé ptají, kolik stojí seminář s vlastní konstelací, a kolik jen jako „pasivní“ účastník“. Zaprvé klient není nikdy aktivní, a za druhé já jim vždy říkám, že samozřejmě žádný rozdíl nedělám, protože pro mne je seminář kolektivní proces s benefitem pro každého, i kdyby třeba za celý seminář ani jednou nestál v konstelaci. Což tam poměrně dost lidí nechápe, chtějí „svou“ konstelaci.

Vraťme se ale ještě k té závislosti. To, že klient, respektive řešení jeho problému je závislé na terapeutovi ovšem skrývá jedno velké nebezpečí, především, bere-li terapeut za práci peníze, což do jisté míry dělá i část šamanů. I husa je fajn. Znamená to totiž, že i terapeut je závislý – a sice na tom, že klienti ty problémy mají. Tohle je od začátku velký problém medicíny, totiž že si musí uchovat

dostatečný počet nemocných. Farmaceutické firmy (a potažmo i nemocnice, lékaři atd.) nemají zájem na VYLÉČENÍ, ale na léčení. A to je velký rozdíl. Zrovna tak si může konstelář, možná i úplně nevědomky a bez špatného úmyslu, vychovat klientelu, která poté, co „vyřešila“ rodiče, řeší prarodiče (těch už je dvakrát tolik), strýce a tety, další, vzdálenější příbuzné a tak do nekonečna. Trochu jako dříve bývala psychoanalýza. Závislost na konstelacích.

Tento druh konstelací bych v systému čtyř duší přiřadil tak zvané Rodinné duši.

2. druh: Přístup učitele.

Tady je moje motivace, že se chci něčemu naučit. Porozumět zákonitostem mého systému, pochopit, proč se pořád hádám se ženou, vyznat se ve vztazích ve firmě. To je jistý pokrok ve smyslu toho přísloví: Když má někdo hlad, můžeš mu dát rybu. Lepší je ale, ho naučit rybařit. Všimněte si, že na rozdíl od prvního druhu zde není nutnost, ale MOŽNOST. Přesto ale přetrvává přesvědčení, že učitel ví něco, co já nevím, a že mi to předá. Do jisté míry on „zařídí“, že já zmoudřím. Což je samozřejmě omyl, on může pouze zařídit, že budu chytřejší, ale to není totéž.

Mimochodem je tohle problém, když hledáme gurua. A recipročně je to i problém každého gurua. On se musí tvářit, že tě „to“ naučí, že když budeš stát denně dvě hodiny na hlavě, nebo chodit po Praze a zpívat Hare Krišna, nebo správně olizovat žábu, že „to“ přijde. Vy jste pokročilí, vy víte, že to nep přijde, ale spousta žáků sekt v to doufá.

Na poli konstelací se zde staví zajímavá otázka: Lze se konstelace naučit? Tak samozřejmě potřebujete na začátek, řekněme těch prvních sto let :), dobrého učitele. Proto nabízím výcviky, které mě baví mnohem víc, než „řešení problémů“. Jenže v procesu konstelace, tak, jak já konstelace vnímám, je velká část, která se naučit nedá. A to je proč mnozí po tom jednoročním výcviku u mě odcházejí tak trochu rozpačití. Oni si totiž původně zaplatili za to, že je někdo naučí konstelovat. Ve skutečnosti ale zaplatili deset seminářů, kde Jan předvádí, že on konstelovat umí. Mimochodem úplně stejně to dělal starý pán za jeho nejlepších časů. No, ale to samozřejmě sebeironicky přeháním, ale něco na tom asi bude.

V systému čtyř duší bych tento druh konstelací přiřadil Kmenové duši: Mít cíl.

3. druh: Přístup spoluputujícího, průvodce, Chárona.

Tady ani klient, ale ani konstelář nevědí, kam cesta povede. Klient ovšem často neví, že ani konstelář neví. Klient má tedy v něho důvěru. Konstelář má také důvěru, a to třeba v Universum, Boha, Bohyni, 4000 Buddhů nebo v kýho výra. Ale oba se vystavují něčemu, co je větší než oni. V případě konstelací je to samozřejmě systém klienta, například jeho rodinný systém. Klíčovým slůvkem je zde POKORA.

Hellinger velice často zdůrazňoval, že pokud chceme stavět konstelace (jakéhokoliv druhu!), musíme, jako konstelář připraveni se vystavit a vzdát se vědění. Tedy, že musíme ovládat právě tento druh přístupu. To je ale pro začátečníka velice těžké, protože ustát to, že jsem směrem k systému otevřený a že jsem schopen se vystavit jeho působení a ZÁROVENŇ být schopný do jisté míry i autoritativně udržet rituální prostor směrem k ostatním účastníkům, klientovi a okolí, není věc, kterou bych byl schopný se naučit během roku výcviku. To chce léta praxe a práci nejen s lidmi, ale především na sobě. A vyžaduje to cosi, co já nazývám „Mytologickým vnímáním“ a co dneska hodně zmizelo ze společnosti.

To nejdůležitější zde je intuice. Toto slovo pochází z latinského in-tuitum, v-hled, já bych ale tvdil, že ten směr toho „v“ není do věci samé, ale ve smysl fenomenologie ve smyslu „nechat se věcí (systémem) vidět“. Intuice přichází, když nedefinuji věci.

Schopnost tohoto přístupu se nedá naučit, tu nutno „chytit“, tak jako rýmu. Nebo něco lepšího. :)

Zatím jsem ale mluvil o přístupu konsteláře – tedy, že by takto každou konstelaci měl vést. Co ale klient? Z pohledu klienta, který vědomě vnímá svoji konstelaci na této úrovni, se jedná vlastně o proces dospění, individuace od systému. Tím, že se tomu, co je větší, vystaví, že přijme všechny danosti systému a svůj původní, „dětský“ úděl, že prostě stoprocentně přitaká svým rodičům, že je „vezme“, už nemusí to, co v systému nebylo vyřešeno, řešit, nemusí „následovat“.

To je strašně důležitý krok, kterého ale je jen minimum klientů schopno, proto z hlediska klienta převažují konstelace prvního a druhého druhu. Tím, že vezmeme danost (naše předky) jako danost, nepřestáváme být jejich potomky, zároveň ale přebíráme za naše jednání plnou zodpovědnost. Řeknu to jinak – nepřestávám být součástí systému, nejsem ovšem už poplatný jeho skupinové duši, za což беру vědomě případné nevýhody (například pocit viny, že nejsem „hodný“, „věrný“ atd.). Vystupuji z nepsané, ale silně cítěné smlouvy, že budu konat v smyslu a ve prospěch mého „kmene“.

Tento druh konstelací bych přiřadil Esenciální duši.

4. druh: Zen. Ristretta. Prázdnost a hojnost zároveň.

Zde se také jedná o setkání s větším. To ovšem už neleží „vně“, ale uvnitř. Nejde ani o pomoc, ani o učení, ani o pokoru, ale o zrcadlení. Zrcadlení sebe sama. Ale to je samozřejmě to nejtěžší, neboť hledáme neustále rady, návody, postupy, práme se, je-li toto správné, což postuluje existenci špatného. Zen toto ani nepodporuje, ani neneguje. Zen to nekomentuje. Nebo, pokud ano, tak maximálně formou koanu. Nebo někdy také formou poetického Haiku.

Osho o tom mluví v každém svém slově. Ale třeba, abych uvedl příklad, zde:

Zen jsem si zamiloval z jednoho prostého důvodu – totiž že nevytváří žádnou teologii. Vůbec se nestará o Boha. Protože Bůh je vždy On, je vždy Tam. A to, o co skutečně jde, je toto, ne tamto. Tady a ne tam. Ted' a ne tehdy nebo potom.

Nebo, jestli chcete trochu poetičtější způsob:

*Stín bambusu
zametá schody
celou noc
a přesto nerozechvěje ani zrnko prachu.*

V naší moderní, digitální (ano – nebo ne?) společnosti ztrácíme pro toto smysl. Ztrácíme to, co se nedá pojmenovat. Právě to byl důvod, proč Hellinger tak dbal na to, aby po konstelacích o nich lidé a především klient NEMLUVILI. Protože skrz pojmenování, skrz výklad, se vracíme na úroveň, ze které jsem startovali. A tam, jak už Albert Einstein rozpoznal, to řešení prostě neleží.

Proč nám to ale naše podvědomí stále dělá? Proč máme nutkání, rozumět zázraku? Popsat růži? Spočítat hvězdy? Domnívám se, že je to proto, neboť na rozdíl od zvířat náš „mind“ svět neustále vykládá. Když lev honí zebra – možná že jste viděli podobné video – tak krátce před tím, než ji zabije, tak ona „zmrtní“, ustrne. No a když ji potom náhodou nezabije, protože kolem jde hezká lvice a on zase takový hlad nemá, tak zebra po chvíli ožije, vstane, oklepe se, ještě jednou se oklepe, a doslova „vyběhne z problému“. My ovšem s tím problémem chodíme zbytek života k psychiatrovi. Proč? Protože dospějeme k názoru, že lvi jsou svině, a to trauma, nezpracované pohyben, volností, žitím, se uloží do naší tělesné paměti.

Tak – a teď se pokusíme o pár ristrett. :)